

opzicht schijnheilig doordat zij uitdrukkelijk niet de uit haar geconstrueerde definitie voortvloeiende neutrale uitdrukking 'beoefenaar van onbewezen geneeskunde' wenst te bezigen. Zij bedient zich immers sinds jaar en dag in het openbaar op agressieve wijze en met veel ophof en welbehagen van de explosieve term kwakzalver waardoor allerlei bij name genoemde personen publiekelijk worden beschimpt, vernederd of belachelijk gemaakt. Anders dan Van Koppen meent, is de verworpen omschrijving van kwakzalver dan ook geenszins een 'nette' definitie, maar behelst deze een, gelukkig door het Hof ontmaskerde, hypocriete schijnvertoning waardoor de rechters zich niet hebben laten misleiden. Met de rol van Neerlandici heeft deze rechterlijke beslissing dan ook niets te maken, maar veeleer met het tekortschietende voorstellingsvermogen van Van Koppen om de valse schijn van de Vereniging omtrent het begrip kwakzalver werkelijk te doorzien.

Wat betreft de minachtende toonzetting van Van Koppen over de in geding zijnde dissertatie zij vooropgesteld dat het merendeel van het gangbaar-reguliere medische handelen niet *evidence based medicine* (EBM) is, hetgeen ook het officiële beleidsstandpunt is van de KNMG. Er bestaat dus ook een aanmerkelijke volume aan reguliere 'kwakzalverij' – hetgeen niet synoniem is met waardeloze geneeskunde – zonder dat dit aanleiding behoort te zijn de vele beoefenaren daarvan eveneens met rotte eieren te gooien. Het past Van Koppen en de Vereniging dus niet om hier zo'n grote broek aan te trekken indien zij, ten onrechte overigens, menen dat in het onderhavige promotieonderzoek tekortkomingen kunnen worden gesignaleerd. De wetenschappelijke bescheidenheid van Van Koppen en de Vereniging is op dit punt echter geheel afwezig.

En dan de oneliner van de columnist die luidt: 'Aan een controlegroep hebben de heren Albers en Keizer nooit gedacht.' Deze lichtvaardige uitspraak bewijst reeds dat Van Koppen het proefschrift niet, of in elk geval niet goed, heeft

gelezen. In hoofdstuk III van de dissertatie wordt namelijk uitvoerig verantwoord waarom bij dit prospectieve klinische onderzoek een aselechte toewijzing van patiënten aan een groep die orthomaanueel worden behandeld of aan een groep die met vergelijkbare klachten een placebo-behandeling ondergaat geen begaanbare weg was, evenmin als het maken van de vergelijking met een groep die een andere therapie onderging. Daarom moest in het onderzoek welbewust worden gekozen voor een *next-best* opzet waarbij de groep der orthomaanueel behandelenden prospectief is vergeleken met een groep van niet-behandelde patiënten met vergelijkbare klachten, de zogeheten wachtlijstgroep, over de zin en beperkingen waarvan in hoofdstuk xv uitvoerig verslag wordt gedaan. De door Van Koppen geproclameerde onderzoeksopzet is immers slechts mogelijk bij onderzoek naar medicijnen en zou overigens tot de zonderlinge consequentie voeren dat nimmer enig wetenschappelijk onderzoek naar de waarde der orthomaanuele geneeswijze zou kunnen worden gedaan.

Indien ten slotte wordt bedacht dat de promotor een hoogleraar neurochirurgie was en de promotiecommissie verder onder meer bestond uit twee top-statistici/hoogleraren statistiek (beiden oud-directeuren van het CBS) en voorts dat de conclusies inzake de effectiviteit der orthomaanuele geneeskunde bij twee van de drie behandelde patiënten slechts als 'aannemelijk' zijn gepresenteerd, kan het railerende gebabbel van Van Koppen over het ontbreken bij het Hof van enig benul omtrent deugdelijk empirisch of medisch onderzoek, niet serieus worden genomen.

Alles overziende luidt mijn conclusie dat Van Koppen – indachtig de zegswijze van Godfried Bomans – zijn werk slechts kan bezien als de krullen van de plank die hij had willen schaven.

Rotterdam, maart 2008

Mr N.H. de Vries, oud-rechter

Van juridische retorca en kwakfeiten

Uit onderstaand weerwoord blijkt dat Peter van Koppen onder de indruk is van de kritiek van De Vries op zijn januari-column, maar dan niet op de manier zoals De Vries dat bedoelde. Van Koppen ziet de reactie als een mooie demonstratie van juridische retorca, met de onvermijdelijke Latijnse citaten en autoriteitsargumenten.

Peter J. van Koppen

Met veel genoegen las ik het ingezonden stuk van oud-rechter De Vries. Mij worden in zijn bijdrage de oren gewassen op een manier zoals alleen echte juristen dat kunnen. De Vries zet dan ook fraaie stijlbloempjes uit de retorca in. Hij begint ermee van mijn verhaal een karikatuur te maken. Vervolgens wordt die karikatuur op elegante wijze ten prullenbakke gepraat, door, onder andere, subtiel negatieve kwalificaties bij de lezer erin te peperen – 'voorgewende naviteit', 'uitermate smalende karakter' – en de voortdurende herhaling dat mijn stuk niet en het Amsterdamse arrest wel deugt. Natuurlijk passeert de bij juristen onvermijdelijk Latijnse tekst en de eveneens onvermijdelijke autoriteitsargumenten, deze keer in de vorm van 'top-statistici/

hoogleraren'. Het knappe van De Vries' bijdrage is dat het weinigen bij lezing zal zijn opgevallen dat hij inhoudelijk in het geheel niets zegt over mijn bezwaren tegen het kwakzalver-arrest van het Hof Amsterdam. Zo doen goede juristen dat.

Ik had in mijn column twee centrale argumenten tegen dat Amsterdamse arrest. Ten eerste gebruikte het Hof de door Neerlandici gemaakte definitie van kwakzalver in Van Dale om het gevoel van de gemiddelde krantenlezer vast te stellen. Ten tweede legde ik uit dat een enquête onder patiënten, zoals Albers en Keizer die voor hun proefschrift afnamen, zonder controlegroep niets zegt over de werkzaamheid van de orthomanele geneeswijze van mevrouw Sicksesz.

Ik begin met het tweede. De Vries schrijft dat hun methode *next-best* is. Nee, dat eufemisme past hier niet, alsof in dit geval een onsje minder ook goed is. Zij is gewoon ongeschikt voor het beantwoorden van vragen over de effectiviteit van de therapie. Daarvoor is echt een controlegroep nodig, bijvoorbeeld een andere geneesmethode voor de kwaaltjes en kwalen waarvoor de orthomanele therapie volgens mevrouw Sicksesz zou helpen. Maar het proefschrift van de heren schiet op nog een ander punt dramatisch tekort. Mevrouw Sicksesz beweert bijvoorbeeld dat zij door nekwervels recht te zetten depressies en schizofrenie kan behandelen. Daarover gaat het proefschrift zelfs helemaal niet en het blijft steken bij een enquête over rugklachten en aanverwanten.

En de autoriteiten die De Vries opvoert, de 'top-statistici/hoogleraren' die in de promotiecommissie zaten, moet de tegenstand tegen het proefschrift toch zijn tegengevallen. Piet Borst memoreert die tegenstand in *NRC Handelsblad* van 13 juni 2007:

'Het proefschrift van Albers en Keizer, leerlingen van Sicksesz, veroorzaakte een medisch schandaal toen het 17 jaar geleden in de Economische Faculteit (niet de Medische!) van de Erasmus Universiteit werd verdedigd. De decaan van de Medische Faculteit liet weten dat het proefschrift "geen wetenschappelijke waarde" had; de hoogleraar orthopedie sprak over "kermisgeneeskunde". Zelfs de orthomanele arts Van Hogezaand schrijft in 2005 over Albers en Keizer: "Er is 15 jaar geleden één effectiviteitsonderzoek gepubliceerd, dat echter naar de huidige maatstaven niet voldoet (geen controlegroep, korte follow-up)." Kortom, het hof baseert zich op een waardeloos proefschrift.'

Mijn eerste bezwaar probeert De Vries te torpederen door steeds hard te roepen dat dit onzin is. Maar nergens raakt hij aan mijn stelling dat Neerlandici niet gaan over het vaststellen van betekenissen van woorden in het normale spraakgebruik van de gemiddelde Nederlander. Dat is hun vak niet en dat vinden zij zelf ook. Zij proberen bewijsplaatsen te vinden om daarmee de betekenis van een woord vast te stellen. Zo'n bewijsplaats is bijvoorbeeld de Statenbijbel of een tekst van een Nederlands auteur, nooit het gevoel van de gemiddelde Nederlander.

Maar zelf als Van Dale zou worden geaccepteerd als gezaghebbende bron, deed het Hof Amsterdam nog iets vreemds. Ik geef hier het lemma in Van Dale weer. Volgens Van Dale heeft de term kwakzalver twee betekenissen, een neutrale en een figuurlijke. Het Hof doet alsof het om één enkele betekenis gaat door de nummers (die ik hier vet en onderstreept weergeef) weg te laten in het arrest. Dan vloeien beide betekenissen als het ware in elkaar. En neutrale interpretatie is dan onmogelijk geworden. Dat is een vileine redeneertruc; een hof onwaardig.

(1) Iem. die nutteloze middelen toepast ter genezing van de een of andere ziekte of middelen beweert te kennen tegen alle mogelijk ziekten, ofwel iem. die zulke middelen, meestal met veel ophef, te koop aanbiedt; - onbevoegd beoefenaar van de geneeskunst. **(2)** (fig) iem. die het publiek wat op de mouw wil spelden, syn. boerenbedrieger, oplichter, knoeier.'

Het Hof én De Vries verwijten de Vereniging tegen de Kwakzalverij dat zij haar betekenis van kwakzalver heeft ontdaan van alle negatieve interpretaties. Dat kunnen zij alleen maar zeggen door Van Dale verkeerd te citeren en dan net te doen alsof er geen neutrale interpretatie bestaat.

Maar, ach, dit soort feitjes maakt de demonstratie van juridische retorica in het stuk van oud-rechter De Vries niet minder schoon.

Prof.dr. P.J. van Koppen is verbonden aan het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR) en is hoogleraar rechtspsychologie aan de Universiteit Maastricht en de Vrije Universiteit. Gedurende het jaar 2008 is hij columnist van *De Psycholoog*. E-mailadres: <pvankoppen@nscr.nl>.

Noot van de redactie: de redactie beschouwt hiermee de discussie over deze bijdrage beëindigd.